

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím:

A munkás művelődés
fáradhatatlan szervezője

Forrás:

Munkások

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

1971. jún.

Osztályozás

Tárgy

027.4 (069)

Hely

Idő

"1971"

Személy

Helyszám

FORRADALMI IRODALMI HAGYATÉKAINKBÓL

A munkásművelődés fáradhatatlan szervezője

Foglalkozása? Felsorolni is nehéz. Színházi rendező, színháztörténész 1918 és 1924 között; 1924-től 1927-ig emigráns, majd mint a színházi frontról kitiltott „láztító” — itthon a haladó új művészeti irányok egyik propagálója; író, újságíró, műfordító, műgyűjtő — az ellenforradalmi rendszer rendőri felügyelete alatt. Ez pályafutásának jellemzése, a felszabadulásig.

Tiszay Andor, a sokoldalú, gazdag tevékenységű munkásmozgalmi harcos, már gyermekkorában jelét adta azoknak a hajlamoknak, melyek élete során oly színesen bontakoztak ki. A tizenkétéves kisfiú Verne és May Károly regényeiből kiírta az érthetetlen szavakat, s azokból arab-néger-indián „gyerekszóárt” szerkesztett. Kalandregényeket és útleírásokat olvasott, azok eseményeit térképpel a kezében követte — így lett maga is utazó később, a valóságban is.

A demokratikus gondolkodás alapeszméit a Galilei-körben ismerte meg. 1919-ben vöröskatonára. A Tanácsköztársaság leverése után részt vett a MIMOSZ, a Horthy-korszak első munkástömörülésének újjáélesztésében. Ott került össze baloldali színészekkel, onnan jutott el a ferencvárosi munkásotthonba, majd Forgách Rózsi Kamarszínházába, mint főtítkár és színjátész. E tevékenységét az emigráció egy időre félbeszakította, de hazatérése után azonnal csatlakozott az illegális mozgalomhoz, a 100%-hoz és Madzsar József csoportjához. Nemegyszer állt a bíróság előtt. Az ellene emelt vádak: nemzetgyalászás, kormányzósértés, osztrályellenes izgatás. Többször szenvedett börtönbüntetést. Mozgalmi múltja miatt eredeti foglalkozását nem folytathatta — hiszen az ország összes színházából kitiltották — polgári állást kellett vállalnia. Illegálisan szervezte tovább a mun-

kásszínjátékosok előadásait, írt és fordított, mozgósított és agitált. Álnevei — „Tisza vize”, „Zay”, „Zayando” — fellelhetők egy-egy régi, baloldali folyóirat sárguló lapjain.

E zaklatott életmód ellenére sem csökkent tudásszomja és aktivitása. Több nyelvet megtanult, széles körű polihisztori tudásra tett szert. Nemcsak cikkeket, könyveket, verseket és sanzonokat írt, hanem műfordításaival is gazdagította az irodalmat. Több társával együtt kezdte a harmincas évek elejétől megismerni és ismertetni a világ elnyomott népeinek költészetét, képzőművészetét, zenéjét.

A felszabadulás után nagy lendülettel látott munkához. Az Operaház főtítkára lett, majd a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Bibliográfiai osztályának vezetője.

Negyedszázad alatt több mint száz könyvkiállítást rendezett Budapesten. A töretlen fiatal hit, s a fiatalkori nemes szenvedélyek hatják át ma is, a hetvenedik éven túl. Tavaly Közép-Ázsiában utazgatott, ez év tavaszán Núbiába ment folytatni a folklór-kutatásokat, keresni a „magyarabok” nyomait, utána járni igaz-e a rokonság.